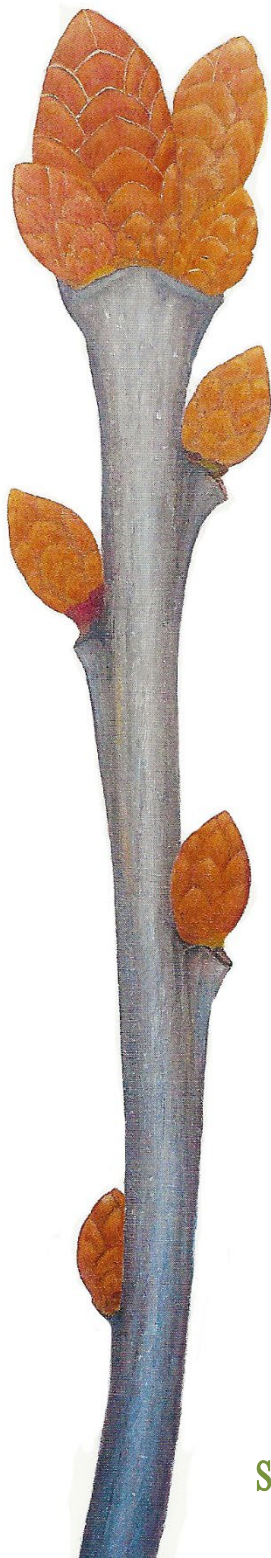

Arboretum Norr

Guide till Arboretet på Campus

Campusarboretet – en kort historik

Arboretum Norrs campusarboretum är idag en löst avgränsad samling av träd på campus, framförallt utspridda runt SLU-byggnaden. När Skogshögskolan 1978 uppgick i Sveriges lantbruksuniversitet och utlokaliserades till Umeå, lämnade man ett vackert och utväxt arboretum vid de gamla lokalerna på Frescati i Stockholm, vilket ansågs kunna bli ett problem för undervisningen. I Umeå var Stiftelsen Arboretum Norrs första föreståndare, Carl-Gustaf Thøgersen, redan i full gång med skapandet av Baggbölearboretet och fick därför ett uppdrag att även plantera träd på campus. Av dessa ursprungliga planteringar finns idag ett 60-tal träd kvar i samlingen, mestadels olika barrträd.

Ett stort antal av de nuvarande träden i samlingen, planterades ca 20 år efter Thøgersens ursprungliga planteringar. Den mycket trädkunnige jägmästarstudenten Håkan Schüberg och flera av hans kurskamrater, hade då bildat Dendrologiska sektionen inom Skogshögskolans studentkår. De fick disponera ett växthusutrymme på SLU där man grodde frön och odlade trädplantor. Under ett antal år producerade de och deras efterföljare, mängder av olika trädplantor, som så småningom hamnade ute i backarna runt SLU-byggnaden och studenternas kårhus (6).

Trädsamlingen stod dock utan egentlig skötsel från 1980-talet och framåt och höll så småningom på att växa igen med självföryngrade inhemska träd medan de planterade träd som ännu inte hunnit bli stora, riskerade att dö. Stiftelsen Arboretum Norr beslöt därför att åter ta trädsamlingen under sina vingar, rusta upp den och lansera den under det nya namnet ”Arboretum Norrs Campusarboretum”. Idag sköts och planeras campusarboretet av Stiftelsen Arboretum Norr i samarbete med campusförvaltaren Akademiska hus. För detta erhåller Stiftelsen Arboretum Norr ekonomiskt stöd från Akademiska hus, Umeå universitet och Sveriges lantbruksuniversitet.

Genom detta samarbete vill vi skapa en miljö för undervisning och rekreation och nu planeras det åter träd i arboretet. Inte minst har vi gjort många nyplanteringar vid Tallkullen (8), en yta som tidigare var outnyttjad, men som nu har blivit en fin del av trädsamlingen.

Svarttall, Pinus nigra, som nu planterats centralt på ”tallkullen”.

Samtliga foton av Per Asplund

Omslagsbilden till denna folder visar knoppar av Ek, *Quercus robur*. Efter ett original i olja av Sonja Strömkvist (www.ateljefridhem.com)

© Stiftelsen Arboretum Norr 2022

Arter i Campusarboretet

I Campusarboretet har hittills ca 400 träd och buskar utplanterats. Vi har arter från både den Euroasiatiska och den Nordamerikanska kontinenten och de allra flesta har sitt naturliga utbredningsområde betydligt längre söderut än Umeås 63° N. Utöver de planterade träden har också ett litet antal lokala, självföryngrade träd inkluderats i samlingen och märkts upp.

De första träden, som planterades i slutet på 1970-talet, har på ca 40 år vuxit sig förvånansvärt stora. Dessa planteringar bestod till stor del av barrträd, samma arter som prövades i arboretet i Baggböle. I bilden intill syns en grupp av serbgranar, *Picea omorika*, i området vid informationstavlan (5), där många av dessa ursprungliga planteringar gjordes. Även bilden till höger om stora kartan på broschyrens motsatta sida, är tagen i detta område och där syns några stu-

denter gå förbi en grupp av stora balsamgranar, *Abies balsamea*. Mellan serbgranarna och balsamgranarna står också fem kanadalärkar, *Larix laricina*, som på drygt 40 år har nått högre höjder än de brukar nå ens i Nordamerika. Även fina lövträd finns kvar från de första planteringarna, t.ex. några askar, ekar och hasslar, samt ett antal praktrönnar, *Sorbus decora*, utanför SLU:s västra entré.

I den andra planteringsvågen, som gjordes runt millennieskiftet av trädintresserade studenter i Skogshögskolans studentkår, tillfördes samlingen mängder av nya plantor. Det roligaste med dessa planteringar är att man helt oblygt har testat mycket som enligt tidigare känd kunskap inte borde haft en chans att klara sig i Umeå, vilket har gjort att samlingarna idag innehåller några träd som mycket länge varit de enda av sitt slag i Umeå och i hela norra Sverige. T.ex. prinslärk, *Larix gmelinii* var. *principis-rupprechtii* och jättethuja, *Thuja plicata* samt turk hassel, *Corylus colurna*.

Planteringar gjordes varhelst man hittade en ledig yta, men speciellt hittar man många träd från denna tid i Slänten (7) och på bägge sidor om Bäckan (3). I det senare området finns t.ex. alla i Sverige förekommande almarter, till exempel den korkalm *Ulmus minor* var. *suberosa*, som hämtades från Gotland (bilden till vänster på broschyrens motsatta sida). Att skogsalm, *Ulmus glabra*, kan växa här var förstås känt, men att en vresalm, *Ulmus laevis*, t.o.m. har en kraftig tillväxt här, är mer uppseendeväckande. Vresalmen finns i Sverige bara naturligt vildväxande på Öland, alltså i växtzon 1, till skillnad från Umeå som är zon 5.

Takeshimakörsbäret, Prunus takesimensis är ett vackert och mycket ovanligt körsbär från Korea.

Tredje planteringsvägen pågår nu, när Stiftelsen Arboretum Norr på nytt har övertagit förvaltningen av träd-samlingen. Vi har 2020-2021 planterat mer än 50 nya träd och buskar i arboretet. T.ex. har vi hämtat tre olika arter av valnötsträd från vår plantskola i Baggböle in till campusarboretet; japansk valnöt, *Juglans ailantifolia*, grå valnöt, *Juglans cinerea* och manchurisk valnöt, *Juglans mandshurica*, har alla planterats runt Tallkullen (8).

Arboretum Norr är lokalt genbanksarkiv, för 10 olika sorter av gamla norrländska rosor, på uppdrag av Nationella genbanken i Alnarp, och vi odlar en uppsättning av dessa rosor även i Campusarboretet. Där (8) hittar man sorter som 'Norrbysskär', 'Söråker' och 'Örträsk' m.fl.

Framtidens Skog

– en demonstration av tätortsanpassad skog

I anslutning till Campusarboretet, på norra sidan av SLU byggnaden, hittar du "Framtidens skog" (1). Med utgångspunkt i en självsådd ungskog som kommit upp efter en kalavverkning tjugo år tidigare, rörde 1990 några skogsskötsel forskare under ledning av Jan Falck, fram inte mindre än 12 olika parceller som gavs namn som sälgsbogen, rönnsgogen, barnens skog och hundens skog m.fl. Genom att selektivt spara vissa trädslag och variera stamantalet, skapade man stora skillnader mellan de olika parcellerna och idag kan det vara svårt att förstå att de alla härstammar från en och samma självföryngrade ungskog. Passa på att ta en titt. Mer information och en karta finns på vår hemsida.

Baggbölearboretet - vårt huvudarboretum

I byn Baggböle, uppströms Umeälven ca. 13km från campus (se kartan), hittar du vårt huvudarboretum. Det är hela 16 ha stort och där hittar du mer än 3000 planterade träd och buskar från hela norra halvklotet, fördelade på ca 400 olika arter och sorter. På platsen finns också Baggböle herrgård som i mitten av 1800-talet var centrum i en av Sveriges största sågverks-industrier.

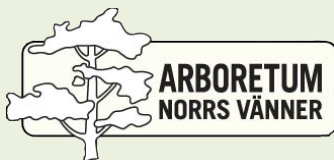
I Baggbölearboretet är träden planterade i delområden som representerar deras olika geografiska regioner, som Europa, Östra och Västra Nordamerika, Sibirien och Östasien.

Centralt i arboretet har vi också områdena Kvarnängen och Japanska trädgården, där tonvikten lagts på att skapa ett vackert parklandskap med de mest sevärda träden från de geografiska områdena. Här har vi således samlat mycket blommande och vackra arter och här tillåter vi oss också att ha olika kultivarer, d.v.s. avvikande representanter för sina släkter. Det kan till exempel röra sig om ormgranar och hänggranar, rödblådiga eller flikbladiga björkar, alar och lönnar med flera.

Baggbölearboretet är ett underbart område för promenader, rekreation och friluftsliv (iordningställda grillplatser finns) oavsett om man är intresserad av träd eller inte.

Välkomna på ett besök!

Arboretum Norrs Vänner är en fristående förening som ger intresserade möjlighet att bidra till och stödja utvecklingen av Arboretum Norr. Detta sker i en rad olika former; föreningen anordnar arbetsdagar, jobbar med opinionsbildning och ger oss mindre ekonomiska bidrag. Föreningen anordnar också studieresor för att studera intressanta träd i och utanför Sverige.

Läs mer om föreningen och hur du blir medlem på
www.arboretumnorrsvanner.se

Stiftelsen Arboretum Norr

bildades 1984 genom ett samarbete mellan Umeå kommun, Sveriges lantbruksuniversitet och Umeå universitet, för att förvalta det arboretum som man höll på att bygga upp i byn Baggböle utanför Umeå. Egentligen började Arboretum Norrs historia redan tio år tidigare då den danske dendrologen Carl-Gustaf Thøgersen, presenterade en plan för att anlägga världens nordligaste arboretum utanför Umeå. Parallellt med anläggandet av arboretet i Baggböle fick Thøgersen också i uppdrag att skapa en trädsamling runt den nya Skogshögskolan för undervisning av jägmästarstudenterna. Med de gamla samlingarna som bas och med ekonomiskt stöd av Akademiska hus och de bägge universiteterna, har Stiftelsen Arboretum Norr nu anlagt ett besöksvärt arboretum även på campus.

Utöver förvaltandet och skötseln av trädsamlingarna kan två tydliga mål urskiljas i stiftelsens urkund:

- att insamla kunskap om olika träd och buskars härdighet och tillväxt i syfte att ta fram intressanta arter, varieteter och sorter som kan nyttjas i norrländsk odling.
- att sprida dendrologisk kunskap till studenter och en intresserad allmänhet.

Guidningar

Guidningar i våra arboreta kan erbjudas efter överenskommelse. Ni hittar kontaktinformation och information om priser m.m. på vår hemsida.

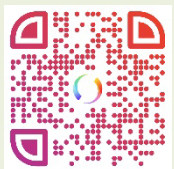
Kontakta oss gärna!

Stöd oss

Verksamheten finansieras genom bidrag och gåvor. Förutom årliga bidrag från våra stiftare, andra norrlandskommuner samt näringsliv och privata givare i regionen, har vi också erhållit tillfälliga projektbidrag från diverse organisationer, fonder och andra stiftelser. Gåvor från våra besökare blir dock en allt viktigare del av vår finansiering.

Stöd oss gärna!

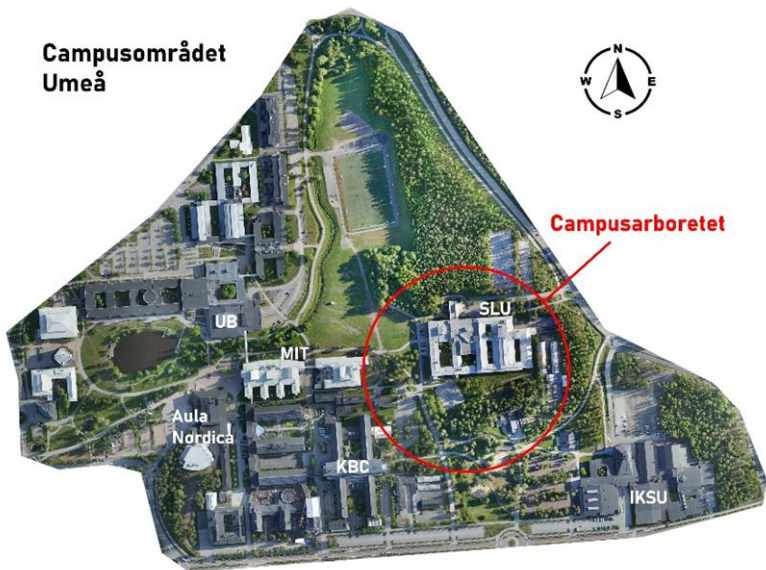
Swish: **123 132 37 73**
Bankgiro: **5167-1451**

Campusarboretet drivs helt utan vinstintresse av Stiftelsen Arboretum Norr och är fritt tillgängligt för allmänheten året runt. För skötseln erhåller vi ekonomiskt stöd av Akademiska hus, Umeå universitet och Sveriges lantbruksuniversitet. De första planteringarna gjordes i slutet av 1970-talet och idag finns där ca 400 planterade träd och buskar från norra halvklotet. I denna folder presenteras i ord och bild arboretet och några av sevärdheterna du finner där. För fördjupad information om arboretet och dess arter samt om stiftelsen och dess arbete hänvisar vi till vår hemsida.

Campusområdet Umeå

Stiftelsen Arboretum Norr, Skogsmarksgränd, 901 83 Umeå
Telefon: 070-6312519 - arboretum.norr@slu.se
www.arboretumnorr.se

1. Framtidens Skog
2. Gläntan
3. Bäckén
4. Växthuset

5. Informationstavlan
6. Kårhuset
7. Slänten
8. Tallkullen

Info om träden direkt i din mobil
-besök våra interaktiva kartor
www.arboretumnorr.se/campus

